

Teresa Gańko

PROJEKT Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu

Lider to ktoś, kto zna drogę, idzie drogą i pokazuje drogę.
John Maxwell

Podstawą rozwoju współczesnej szkoły są nauczyciele dysponujący nowoczesną wiedzą i umiejętnościami niezbędnymi do kształcenia i wychowania ludzi wkraczających w nową rzeczywistość. Dlatego od współczesnego nauczyciela oczekuje się kreatywności, inicjatywy, otwartości i pracy takimi metodami, które aktywizują uczniów, pobudzają do działania i twórczego myślenia.

Projekt Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu ma pomóc w zwiększeniu tych kompetencji poprzez przeszkolenie nauczycieli gimnazjów, co ma doprowadzić do osiągnięcia przez nich wysokich umiejętności pracy metodą projektu, uwzględniających również takie nowoczesne rozwiązania metodologii dydaktyki, jak: nauczanie problemowe, ocenianie kształtujące, wykorzystanie narzędzi TOC i technik treningu twórczości.

Projekt Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu jest przedsięwzięciem realizującym politykę oświatową państwa, określoną w raporcie rządowym: „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe”. Dokument ten wyznacza cele, priorytety i kierunki działań dla edukacji polskiej do 2020 roku oraz wskazuje m.in. na konieczność upowszechniania *w systemie edukacji metod nauczania promujących budowanie postaw kooperacji, kreatywności i komunikacji, wzmocnienia edukacji obywatelskiej, medialnej i kulturalnej w procesach kształcenia.*

Udział nauczycieli w projekcie ułatwia szkołom realizację rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr

156, poz. 1046), które zobowiązuje szkoły do tworzenia uczniom warunków do prowadzenia projektów edukacyjnych. Udział w projekcie jest obowiązkowy i ma wpływ na ocenę zachowania. Informacja o udziale i temacie projektu będzie umieszczana na świadectwie ukończenia gimnazjum.

Skierowany do 500 nauczycieli z 60 gimnazjów województwa mazowieckiego projekt Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu to wielostronna pomoc merytoryczna i metodyczna, proponująca innowacyjne rozwiązania edukacyjne prowadzące do sukcesu uczniów i sukcesu własnego.

Uczestniczenie w projekcie pozwala na zdobywanie nowych doświadczeń mających wpływ na rozwój szkoły, nauczycieli, uczniów i rodziców, stwarza możliwości zmiany w tradycyjnej edukacji, wprowadza nauczanie wykorzystujące różne rodzaje aktywności uczniów.

Cel projektu

Celem projektu Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu jest przygotowanie 500 nauczycieli gimnazjów województwa mazowieckiego do pracy z uczniami we współczesnej szkole, czyli wyposażenie nauczycieli w kompetencje potrzebne do rozwijania kluczowych umiejętności uczniów.

Zadania projektu

Jest to projekt systemowy, finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działa-

nie 9.4. Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.

Treści zajęć zostały tak dobrane, aby nauczyciele najpierw przyswajali wiedzę teoretyczną, a następnie, poprzez pracę zespołową, wykorzystywali ją praktycznie, po czym wypracowane materiały mogli zastosować indywidualnie w pracy z uczniami na zajęciach edukacyjnych. Sto dwadzieścia siedem zaplanowanych godzin wsparcia dla każdego nauczyciela realizowanych jest w okresie od 1 października 2011 roku do 30 grudnia 2013 roku.

Projekt rozpoczęto sześcioma konferencjami inauguracyjnymi w Wydziałach MSCDN w Ciechanowie, Ostrołęce, Płocku, Siedlcach i Warszawie, na których nauczyciele poznali cele, istotę oraz etapy i formy wsparcia.

Doskonalenie zaczęło się od teorii, która przekazana była podczas wyjazdowego trzydniowego kursu doskonalącego na temat projektu edukacyjnego wzbogaconego treściami TOC (techniki aktywizujące myślenie), technik treningu twórczości, oceniania kształtującego i ich wykorzystania w pracy metodą projektu. Treści przygotowane na platformie online stanowiły podsumowanie wiedzy teoretycznej o projekcie, a dla niektórych uczestników były także nowym sposobem zdobywania wiedzy na odległość. Nauczyciele mieli możliwość wirtualnego komunikowania się, prowadzenia dyskusji na różne tematy. Dla wielu osób, co potwierdziła krótka ankieta ewaluacyjna, było to pierwsze doświadczenie z taką formą doskonalenia. Był to początek sieci współpracy nauczycieli, wymiany doświadczeń podczas wykonywanych na platformie e-learningowej ćwiczeń, indywidualnie lub zespołowo.

Część praktyczna to przede wszystkim seminaria, których celem było wykorzystanie teorii i zastosowanie jej przy tworzonych opisach projektów i scenariuszach zajęć. Nauczyciele najpierw uczestniczyli w seminariach wdrażających, zorganizowanych w sześciu wydziałach MSCDN, na których tworzyli założenia do prac zespołowych. Później, już w 60 kiluosobowych grupach, pracowali na seminariach problemowych w swoich gimnazjach pod kierunkiem trenera i opieką kierownika rejonowego. Tu powstały innowacyjne opisy projektów edukacyjnych z wykorzystaniem różnych narzędzi, poznanych wcześniej na zajęciach teoretycznych. W powstałych opisach projektów i scenariuszach zajęć znalazły zastosowanie narzędzia krytycznego myślenia: „drzewko ambitnego celu”, „chmurka” i „gałąź”. W wielu opracowaniach nauczyciele stosowali coraz częściej ocenianie kształ-

tujące. Wykorzystywane były też poznane wcześniej ćwiczenia rozwijające intelekt uczniów.

Powstało ponad 100 opisów kart projektów edukacyjnych, przedmiotowych i interdyscyplinarnych na różne tematy, wynikających z podstawy programowej i skupiających nauczycieli różnych specjalności.

Podczas pracy zespołowej nauczyciele prowadzeni przez trenerów krok po kroku mieli także okazję do perfekcyjnego wyćwiczenia działań w kolejnych fazach projektu: właściwego formułowania tematu, tworzenia celów projektu. Zrozumieli sens i znaczenie kontraktów tworzonych z uczniami oraz wagę planowanych konsultacji i prezentacji efektów projektu.

Aby wzmocnić pracę zespołów nauczycielskich, w ramach projektu zakupiono dla każdego z nich pakiet 11 książek tematycznie związanych z modułami kursu doskonalącego. Książki dotyczyły projektu edukacyjnego, TOC, technik kreatywności, oceniania kształtującego. Były to nowości, które będą wielokrotnie wykorzystane podczas samodzielnego tworzenia projektów edukacyjnych.

Na seminariach podsumowujących w sześciu wydziałach MSCDN nauczyciele już w większych grupach mogli zaprezentować to, co opracowali. Mieli możliwość obejrzenia prac przygotowanych przez inne grupy, wyciągnięcia wniosków i refleksyjnego spojrzenia na prace, których byli autorami.

Na etapie seminaryjnym nauczyciele otrzymali dodatkowe wsparcie merytoryczne ze strony kierowników rejonowych, którzy odwiedzali ich w szkołach, interesowali się postępem zadanych prac projektowych, trudnościami w ich realizacji, wspomagali w pracy z uczniami, uczestniczyli w szkolnym lub gminnym podsumowaniu realizowanego projektu.

Inną formą opieki nad uczestnikami projektu podczas seminariów były wideokonferencje koordynatora projektu oraz kierowników rejonowych z nauczycielami. Ta forma kontaktu okazała się także innowacyjna, bo za pomocą internetu pozwoliła koordynatorowi w krótkim czasie na przekazanie aktualnych informacji o projekcie, o zamierzeniach i już osiągniętych sukcesach. Uczestnicy mieli możliwość uczestniczenia w wirtualnym kontakcie na odległość, mogli zadawać pytania i natychmiast uzyskać odpowiedź.

Projekty edukacyjne opracowane w zespołach nauczycielskich można było wykorzystywać do samodzielnej pracy z uczniami na zajęciach

edukacyjnych z określonych przedmiotów od razu lub w okresie późniejszym, projekt bowiem zakładał samodzielną pracę z uczniami każdego nauczyciela uczestniczącego w projekcie.

Dla „mistrzów” ogłoszono konkurs na innowacyjny projekt edukacyjny, do którego przystąpiło 71 osób. Sąd Konkursowy przyznał 66 nagród dla autorów najwyższej notowanych prac. Każdą z nich cechuje innowacyjność, interdyscyplinarność i ukierunkowanie na ocenianie kształtujące. Prace będą umieszczone na stronie internetowej projektu, aby mogli z nich skorzystać nauczyciele przygotowujący się do zajęć metodą projektu.

Już w czasie trwania projektu Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli wystąpiło z wnioskiem do Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych o wyrażenie zgody na rozszerzenie oferty wsparcia udzielanego nauczycielom uczestniczącym w projekcie. W ten sposób pozyskaliśmy fundusze na utworzenie portalu edukacyjnego, gdzie zamieszczono elektroniczne narzędzie wspomagające nauczycieli podczas planowania pracy metodą projektu edukacyjnego. Prezentacja portalu przybliżyła wszystkim uczestnikom sposoby korzystania z zasobów: biblioteki i narzędzia elektronicznego.

Nauczyciele mieli możliwość elektronicznego planowania nowych projektów. Czynność tę wykonywali indywidualnie lub mogli tworzyć sieć z innymi osobami ze swojego gimnazjum bądź nauczycielami gimnazjum z innej gminy czy powiatu.

Przeprowadzona ewaluacja oceniła przydatności portalu edukacyjnego w codziennej pracy nauczycieli. Otrzymana informacja zwrotna zawierała bardzo pozytywną opinię zarówno o zamieszczonym narzędziu, które posłuży nauczycielom do tworzenia nowych projektów, jak i o bibliotece, w której znajdują się już utworzone projekty. Korzystanie z tych zasobów zaoszczędzi nauczycielom przygotowującym się do zajęć dużo czasu. Ponadto portal daje możliwość zamieszczania materiałów z realizacji projektów edukacyjnych. Jest to więc jeden z dodatkowych sposobów promujących szkołę w środowisku lokalnym.

Drugą dodatkową formą wsparcia dla nauczycieli, wprowadzoną podczas trwania projektu, było szkolenie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, które odbyło się we wrześniu 2013 roku w 35 grupach w sześciu wydzia-

łach MSCDN. Celem szkolenia była prezentacja możliwości wykorzystania TIK w realizacji projektu edukacyjnego. Przedstawione przez trenerów darmowe narzędzia oraz wyszukiwarki ukazały wiele możliwości ich codziennego użytku zarówno przez nauczycieli przygotowujących się do pracy, jak i uczniów realizujących zadania projektowe. Każdy uczestnik został wyposażony w materiały edukacyjne, w których szczegółowo opisano sposób korzystania z wybranych narzędzi i ich zastosowanie w pracy metodą projektu edukacyjnego.

Podsumowaniem tej wielostronnej pomocy udzielonej nauczycielom gimnazjum będzie sześć konferencji na temat: „Projekt edukacyjny – strategia na miarę czasów”, które odbędą się w wydziałach Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w grudniu 2013 roku.

Na konferencji wybrani nauczyciele zaprezentują efekty pracy metodą projektu.

Uczestnicy projektu otrzymają pakiet 66 opisów szkolnych projektów edukacyjnych wraz ze scenariuszami zajęć oraz skrypt zawierający cztery artykuły na temat praktycznego wykorzystania w projekcie edukacyjnym oceniania kształtującego, technik i narzędzi TOC, narzędzi kreatywnego myślenia oraz TIK.

Opublikowane materiały autorstwa nauczycieli, którzy przeszli dokładne szkolenie, powinny być traktowane jako wzorcowe i stanowić pomoc dydaktyczną nie tylko dla uczestników projektu, ale także być inwestycją w nauczycieli województwa mazowieckiego. Sprawdzone pod względem merytorycznym i językowym autorskie pomysły realizacji treści programowych metodą projektu edukacyjnego wyeliminują błędne opracowania funkcjonujące na rynku edukacyjnym.

Program projektu Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu zakłada przygotowanie 500 liderów, którzy w drodze do sukcesu będą inspirować do działania innych nauczycieli gimnazjów województwa mazowieckiego.

Wyposażeni w wiedzę teoretyczną, umiejętności w tworzeniu opisów projektów edukacyjnych i ich realizacji liderzy będą wspomagali nie tylko nauczycieli swojego gimnazjum, ale także innych, nieobjętych wsparciem w ramach projektu. Wręczone certyfikaty będą tylko potwierdzeniem ich kompetencji.

Wpływ projektu na rozwój szkoły, nauczycieli, uczniów, rodziców

Projekt Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu spowodował zmiany w macierzystych gimnazjach uczestniczących w nim nauczycieli. Dotyczyły one rozwoju szkoły oraz jej głównych podmiotów: nauczycieli, uczniów, rodziców. W wielu gminach zmienił się wizerunek tych szkół.

Informacje na ten temat pochodzą z wizyt monitorujących przebieg działań w 63 gimnazjach województwa mazowieckiego, a ich źródłami są dyrektorzy, nauczyciele, uczniowie, rodzice odwiedzanych gimnazjów. Zmiany dotyczą rozwoju szkoły, rozwoju nauczycieli, uczniów i rodziców, a wyrażają się przede wszystkim w:

- promocji szkoły, jej wizerunku w środowisku lokalnym i w ofercie edukacyjnej,
- integracji uczniów i nauczycieli, współpracy w zespole, demokratycznym dialogu ucznia z nauczycielem,
- przygotowaniu do życia w społeczeństwie informacyjnym,
- współpracy z rodzicami,
- wzroście kompetencji nauczycieli,
- poprawie efektywności kształcenia dzięki wprowadzeniu atrakcyjnych form nauczania i ciekawych materiałów dydaktycznych,
- większych szansach na osiągnięcie przez uczniów lepszych wyników na egzaminie zewnętrznym,
- integracji środowiska szkolnego ze środowiskiem lokalnym,
- wzroście prestiżu szkoły, wynikającym z podniesienia kwalifikacji nauczycieli.

Przedstawione dosłowne wypowiedzi pracowników wybranych szkół, których nauczyciele uczestniczyli w projekcie, są zbieżne i dotyczą podobnych obszarów rozwoju gimnazjów.

Publiczne Gimnazjum w Rzewnie

W szkole pojawiło się wiele pomysłów i ciekawych propozycji, dzięki którym znacznie lepiej realizuje się zadania z dydaktyki i współpracuje ze środowiskiem lokalnym.

Gimnazjum w Nowym Miszewie

Uczestnictwo nauczycieli w projekcie miało pozytywny wpływ na wiele obszarów pracy gimnazjum. Najważniejsze z nich to:

- funkcjonowanie szkoły w środowisku lokalnym,
- rozwój demokratycznego dialogu ucznia z nauczycielem,
- rozwój interaktywnych metod nauczania,
- nauka rozwiązywania autentycznych i praktycznych problemów,

- rozwój zainteresowań uczniów,
- wzbogacenie oferty edukacyjnej szkoły,
- współpraca i integracja społeczności szkolnej,
- promocja szkoły.

Gimnazjum w Radzanowie

Nastąpił rozwój szkoły głównie w obszarze promocji oraz rozwój zawodowy nauczycieli.

Gimnazjum w Gozdowie

Projekt zintegrował szkołę ze środowiskiem lokalnym. Przedstawienie, które przygotowaliśmy i zrealizowaliśmy w ramach projektu, zostało obejrzone przez rodziców, uczniów i władze lokalne i bardzo dobrze przyjęte przez społeczność lokalną.

Gimnazjum im. Jana Pawła II w Iłowie

Realizacja projektu dała możliwość rozwoju szkoły w następujących obszarach: dydaktycznym, wychowawczym, promocji szkoły, rozwoju zawodowym nauczycieli, profilaktyce szkoły.

A jakie korzyści z uczestnictwa w projekcie osiągnęli sami nauczyciele?

Nauczyciele biorący udział w projekcie poszerzyli swoją wiedzę i umiejętności pracy metodą projektu. Zajęcia, w których uczestniczyli, były zgodne z ich oczekiwaniami. Dzięki szkoleniom częściej wdrażają metodę projektu edukacyjnego w swojej pracy z młodzieżą.

Nauczyciele uzyskali merytoryczne wsparcie, są liderami rad pedagogicznych w zakresie realizacji zespołowych projektów edukacyjnych. Udział w projekcie wzbogacił ich kompetencje dotyczące:

- metod nauczania,
- komunikacji nauczyciel – uczeń,
- oceniania uczniów,
- kreatywności,
- otwartości,
- wykorzystania narzędzi TOC.

Nauczyciele stali się bardziej odważni w podejmowaniu nowych wyzwań.

Dzięki narzędziom wypracowanym w czasie zajęć stacjonarnych nauczyciele wzbogacili swój warsztat pracy. Skuteczniej i bardziej efektywnie kierują grupami uczniów realizujących zadania, dbając między innymi o to, by każdy uczeń pracujący nad projektem miał możliwość rozwijania swoich zainteresowań i zdolności.

Realizacja projektu wpłynęła na:

- rozwój kompetencji zawodowych nauczycieli,
- rozwój osobowości,
- współpracę z innymi nauczycielami,
- wymianę doświadczeń z nauczycielami spoza szkoły,
- prezentację siebie i innych w szkole i środowisku.

Gimnazjum w Ciachcinie

Udział w projekcie zapewnił:

- przeszkolenie w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych, wykorzystywania w kształceniu metody projektów oraz e-learningu,
- dostęp do opracowanych na potrzeby realizacji projektu materiałów edukacyjnych znajdujących się na internetowej platformie e-learningowej, wartościowych i atrakcyjnych treści kształcenia rozwijających kompetencje w zakresie stosowania nowoczesnych ICT w pracy z uczniami – możliwość wymiany doświadczeń i rozwiązywania problemów na forum nauczycieli biorących udział w projekcie.

Wzrost kompetencji nauczycielskich przyczynił się do rozwoju umiejętności uczniowskich. Uczniowie z gimnazjów gmin radomskich w kartach samooceny pisali, że dzięki pracy metodą projektu nie tylko poszerzyli swoją wiedzę, ale nauczyli się także wyszukiwać, selekcjonować i przetwarzać informacje. Podkreślali także, że w czasie opracowywania wybranego tematu stali się bardziej samodzielni, uwierzyli we własne możliwości i zdobyli umiejętność pracy w zespole.

Realizując projekt pod kierunkiem nauczyciela, uczyli się:

- współpracy w grupie,
- pracy zespołowej oraz współodpowiedzialności za wykonanie powierzonego im zadania, ale także samodzielnego podejmowania decyzji,
- posługiwania się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi,
- radzenia sobie w sytuacjach nietypowych i pokonywania trudności
- rozwiązywania problemów,
- wykorzystania swoich mocnych stron.

Ponadto realizacja projektu pozwoliła na:

- zwiększenie aktywności, pozytywnego nastawienia i motywacji do nauki,
- kształcenie kompetencji kluczowych,
- rozwijanie zainteresowań i zdolności,
- udział w atrakcyjnych zajęciach,

- nabycie umiejętności pracy pod presją czasu,
- nabycie umiejętności publicznego przedstawienia poglądów, doświadczeń, rezultatów,
- samodzielność w podejmowaniu różnorodnych aktywności na rzecz własnego rozwoju.

Udział w projekcie nauczycieli gimnazjów miał także wpływ na rodziców uczniów tychże szkół. Najczęściej wymieniane korzyści to:

- satysfakcja z rozwoju dziecka i jego sukcesów,
- satysfakcja z samodzielności dziecka w podejmowaniu decyzji,
- podziwianie efektów pracy swoich dzieci podczas prezentacji projektów na forum szkoły i środowiska lokalnego,
- integracja ze szkołą i środowiskiem lokalnym, postrzeganie szkoły jako placówki skutecznej i atrakcyjnej,
- zacieśnienie więzi z dziećmi i szkołą poprzez aktywne włączenie się w przygotowanie i prezentację projektu (np.: wspólne gromadzenie materiałów do wykonania makiet, map, dekoracji, strojów i innych elementów przewidzianych w projektach),
- rozwój zainteresowań dzieci,
- satysfakcja z sukcesów dzieci, uświadomienie sobie zainteresowań i uzdolnień swoich dzieci.

Czy projekt realizował dwa priorytetowe postulaty: indywidualizację oraz uczenie się we współpracy?

Projekt pozwalał na jednoczesne prowadzenie indywidualizacji nauczania, jak i uczenia się we współpracy. Przykładowe wypowiedzi nauczycieli wskazują na to, że nie zapomniano o tych postulatach.

Gimnazjum im. Jana Pawła II w Hłowie

Projekt realizował dwa priorytetowe postulaty: indywidualizację (każdy uczeń indywidualnie wywiązywał się z powierzonego mu zadania dostosowanego do jego możliwości i zainteresowań) oraz uczenie się we współpracy (grupa uczniów wspólnie ponosiła odpowiedzialność za terminową realizację przydzielonych zadań, uczniowie wzajemnie się motywowali i wspierali w pracy).

Gimnazjum w Wyszogrodzie

Zadania przydzielone w czasie realizacji projektu były zindywidualizowane, uwzględniały możliwości i zainteresowania każdego członka grupy, a prezentacja filmu jest efektem współpracy wszystkich członków gru-

py projektowej. W trakcie realizacji projektu uczniowie otrzymali zadania na miarę ich potrzeb. Każdy rozwijał i poszerzał swoje zainteresowania. Dzięki temu uczniowie z przyjemnością wykonywali powierzone zadania.

Gimnazjum im. Jana Pawła II w Gąbinie

Indywidualizacja odbywała się poprzez:

- kształcenie odpowiedzialności,
- edukację zgodną z predyspozycjami i słabymi stronami uczniów,
- odkrywanie potencjału ukrytego w uczniach,
- pomoc w rozwoju talentów.

Uczenie się we współpracy:

- zaktywizowało uczniów,
- zmotywowało do zdobywania wiedzy wykraczającej poza wymagania programowe,
- wzmocniło poczucie wzajemnej akceptacji.

Gimnazjum w Gozdowie

Projekt od początku zakładał realizację tych dwóch postulatów. Część działań opierała się na pracy indywidualnej (np. tworzenie prezentacji). Zdecydowana większość działań opierała się na współpracy nie tylko uczestników projektu, ale również współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

Podsumowanie

Realizacja projektu Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu znacząco wpłynęła na rozwój szkoły, zwłaszcza gdy mówimy o działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej oraz funkcjonowaniu szkoły w środowisku lokalnym, w szczególności jeśli chodzi o współpracę z rodzicami uczniów.

Niech przedstawione niżej wypowiedzi dwóch z sześciu kierowników rejonowych, zaangażowanych w realizację projektu i współpracujących bezpośrednio z dyrektorami i nauczycielami, potwierdzą sukcesy odnoszone przez nauczycieli dzięki udziałowi w projekcie. Przytoczone niżej głosy w dyskusji należy potraktować jako podsumowanie wielokrotnych kontaktów: bezpośrednich rozmów oraz udziału w szkolnych prezentacjach działań projektowych.

I. Realizacja projektu umożliwiła nauczycielom zdobyć wiedzę i umiejętności związanych z profesjonalną

realizacją projektów edukacyjnych. Przyczyniła się do lepszej współpracy nauczycieli realizujących poszczególne projekty oraz umożliwiła im sprawne kierowanie grupami uczniowskimi.

Uczniowie podkreślali, że jeszcze nigdy nie wykonywali tak ciekawych zadań i chętnie prezentowali swoje prace. Prezentacja projektów stała się okazją do promocji gimnazjów, które zapraszały z tej okazji władze samorządowe i oświatowe, przedstawicieli współpracujących z nimi instytucji i organizacji oraz rodziców i społeczność lokalną. Aktywizujące techniki dydaktyczne, TOC i umiejętności TIK, które nabyli nauczyciele podczas szkoleń w projekcie, stosują w codziennej pracy, co owocuje wzrostem zainteresowania i motywacji uczniów oraz przyczynia się do sprawniejszego wykorzystywania przez nauczycieli metod pracy grupowej i indywidualizacji zadań dla uczniów. Wzrost prestiżu gimnazjów w środowisku, co stało się widoczne podczas ewaluacji zewnętrznych gimnazjów w Raciążu, Uniecku, Stupsku. Szkoły czują się bardziej związane z MSCDN, mają zaufanie do tej placówki, ponieważ spotkały się z profesjonalnym podejściem do doskonalenia nauczycieli.

II. Realizacja projektu wpłynęła pozytywnie na rozwój szkoły. Dzięki temu kształtowano umiejętności planowania i organizacji pracy własnej, zbierania i selekcionowania informacji, rozwiązywania problemów, pracy w grupie, podejmowania decyzji, komunikowania się. Pozwoliło to na integrację społeczności szkolnej. Poszczególne osoby biorące udział w projekcie uaktywniły się, stały się bardziej samodzielne, odpowiedzialne za powierzone zadania. Realizowany projekt pozwolił uwolnić się od schematycznego i szablonowego myślenia. Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele stali się bardziej kreatywni, pomysłowi i spontaniczni. Okazało się, że jesteśmy zupełnie inni: twórczy, mający wiele pomysłów, niespożyte pokłady energii oraz jesteśmy w stanie wygospodarować wolny czas. Przyniosło to efekty zarówno w pracy dydaktycznej, jak i wychowawczej. Był to okres ciężkiej, ale jakże rozwijającej pracy. Realizacja projektu doprowadziła do integracji społeczności szkolnej i nauczyła współpracy, rozwiązywania konfliktów oraz poszukiwania kompromisu. Uczniowie mają możliwości wykorzystania wiedzy i umiejętności ponadprogramowych, nauczyciele mieli okazję lepszego poznania siebie, swoich predyspozycji, zamiłowań oraz zdolności. Rodzice zauważają, że nauczyciele wymagają nie tylko od uczniów, ale przede wszystkim od siebie, doskonałą swój warsztat pracy, podejmują działania służące pożytkowi społeczności lokalnej.

Teresa Gańko jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Warszawie, koordynatorem projektu Mazowieccy Liderzy Nauczania Sukcesu.